

Rozumejú vaše deti tomu, čo čítajú?

Väčšina prváčikov nastupuje do školy s nadšením. Tešia sa na knihy, pochvaly od pani učiteľky a na to, že už budú čítať a písať.

O to väčšie môže byť ich rozčarovanie, keď sa objavia prvé problémy. V prvých ročníkoch ZŠ sú to najčastejšie problémy s čítaním.

Tip pre rodičov

Účinná je hra, v ktorej má dieťa za úlohu zapamätať si 4 až 5 slov. Povedzte dieťaťu niekoľko slov (napr. pes, mačka, sliepka, hus, myš) a dieťa ich má zopakovať v presnom poradí. Obmenou je úloha s tréningom aj zrakovej pamäti (zapamätanie obrázkov). Dieťa si má zapamätať 4 – 6 vyložených pexesových kariet, tie sa potom obrátia a dieťa ich má v presnom poradí vymenovať.

začínajú u dieťaťa zlyhávať pri zmene podmienok, napríklad pri väčšom nápore učiva v 3. a 5. ročníku, pri zmene pedagóga, pri zvýšení náročnosti učebnej látky. Pri snahe zrýchliť tempo čítania si deti často zvolia stratégiu nesprávnej techniky čítania, a to dvojité čítanie. Dvojité čítanie znamená, že dieťa si prečíta slovo najskôr potichu (po hláskach, slabikách, prípadne celé slovo) a potom ho prečíta ešte raz nahlas.

AKO POMÔČ DEŤOM, ABY DOBRE ČÍTALI?

Počas prvých dvoch rokov školskej dochádzky si dieťa osvojuje techniku čítania. Po druhom ročníku hovoríme už o zdokonaľovaní techniky čítania, zvýšení porozumenia a skvalitnenia

schopnosti reprodukcie prečítaného textu. Vyplyva to z cieľa čítania, ktorým je porozumenie prečítanému textu a schopnosť vedieť o prečítanom hovoriť. Teda čítanie s porozumením je základný spôsob učenia sa.

Neporozumenie prečítaného textu výrazne zasahuje do úspešnosti aj v ostatných predmetoch, keďže čítaním sa dieťa učí a nadobúda nové vedomosti a poznatky. Napríklad pri porozumení zadaní úloh vo vyšších ročníkoch z predmetov, ako sú matematika, zemepis a pod. Pomalé čítanie ovplyvňuje rýchlosť vypracovania zadania pri samostatnej práci a tiež pri písomných prácach, to ovplyvňuje výsledok práce a následne hodnotenie žiaka pedagógom. U detí s problémami pri čítaní sa vytvorí „začarovaný kruh“. Neschopnosť čítať spôsobuje zhoršenie známok, kvalitu sústredenia a znižuje snahu dieťaťa. Neúspech v škole zvyšuje nechuť dieťaťa k učeniu. Stupňuje sa napätie v rodine aj v škole a dieťa začína byť označované za lenivca, neporiadneho, nepozorného a niekedy i za „hlúpeho“ žiaka. Vynaložená námaha sa neodzrkadľuje na výsledkoch v škole. Pri strate trpezlivosti dostane od rodičov i tresty za zhoršenie prospechu v slovenskom jazyku i v iných predmetoch. Učenie a škola sa stávajú najväčším nepriateľom. Samotné dieťa rezignuje: „Načo sa budem učiť, keď aj tak to potom neviem a mám zlé známky?“

Rodičia sa dnes už môžu ľahko presvedčiť o tom, či ich deti rozumejú prečítanému textu. Presne s týmto zámerom totiž v odbornom nakladateľstve RAABE vznikli pracovné zošity Tajomstva sveta pre 2., 3. a 4. ročník základnej školy, kde za každým textom nasleduje skupina rôznych otázok, ktorá preveruje, do akej miery deti prečítaný text pochopili. Aj týmto spôsobom môžete u detí doma rozvíjať čítanie s porozumením.

Učiteľ a spolu s ním aj rodičia by mali spozornieť už pri prvých náznakoch problémov pri čítaní. Ak tak neurobia, dieťa si problém nepochopenia prečítaného textu so sebou prenáša do vyšších ročníkov. Text síce prečíta, ale nerozumie mu. Ako odhaliť prvé varovné signály a ako podporovať u detí rozvíjanie čítania s porozumením?

KEDY BUDE VEDIĎ DOBRE ČÍTAŤ?

Veku primeraná komunikácia a reč sú jedným z predpokladov pre úspešné osvojenie si čítania. Reč dieťaťa v predškolskom veku, pred vstupom do školy, by mala byť zrozumiteľná, čistá, bez chýb vo výslovnosti. Jednou z podmienok úspešného zvládnutia čítania je jazyková citlivosť a gramaticky správna reč s primeranou dĺžkou viet (viacslovné vety so spojkami). V tomto veku by sa u detí už nemali vyskytovať gramaticky nesprávne tvary slov, napríklad: *dva okuliare, videl troch mravci, ona prišiel domov*. Dieťa vo veku pred nástupom do školy by malo zvládnuť prerozprávanie príbehu či prežitej udalosti. U šesťročných detí má byť jasné, v správnej následnosti udalostí, výstižné, plynulé a s použitím súvetí. Ďalšou dôležitou schopnosťou pre čítanie je fonologické uvedomenie, ide najmä o uvedomovanie si zloženia slov zo slabík a hlások. Pred vstupom do prvého ročníka by malo byť dieťa schopné identifikovať prvú a poslednú hlásku v slove, prípadne rozložiť slovo na hlásky, napr. slovo les na l-e-s.

POZOR NA VAROVNÉ SIGNÁLY

V praxi sa odborníci stretávajú s odhalením problémov s čítaním v rôznom veku detí. V niektorých prípadoch je to na začiatku školskej dochádzky, u iných v treťom ročníku a v niektorých prípadoch oveľa neskôr, napríklad v piatom ročníku. Prečo je to tak? Niektoré deti si vybudujú vďaka dobrej inteligencii pomerne efektívne kompenzačné mechanizmy, ktoré im do istého veku vystačia a okolie ani nezaregistruje ťažkosti dieťaťa v čítaní. Avšak niekedy tieto spôsoby „maskovania“

Ukážky ako preverovať v domácom prostredí čítanie s porozumením nájdete na www.zenskyweb.sk.